

Klasa I TG1TF1 – Plastyka 25 marca

Temat: Nowe formy sztuki – asamblaż i instalacja.

Zapoznaj się z filmem:

<https://www.dlanauczyciela.pl/32660,czym-sa-asamblaze-i-instalacje-mp4>

Po obejrzeniu filmu odpowiedz na pytania:

1. Kiedy i dlaczego narodziły się asamblaż i instalacja?
2. Co to jest asamblaż?
3. Co to jest instalacja?
4. Kogo uważa się za ojca asamblażu i instalacji?

Przeczytaj na temat asamblażu i instalacji poniższe informacje:

Asamblaż i instalacja

■ Z czego wynika wygląd współczesnych dzieł?

Dzieła będące przykładami sztuki współczesnej, a więc powstałe w drugiej połowie XX w., często mają nietypowe formy. Mogą np. przypominać rzeźby, obrazy lub budowle, łączyć w sobie ich cechy, a nawet mieć postać nagrania audio-wideo czy pliku komputerowego. Nie możemy wówczas zaliczyć ich do jednej dziedziny sztuki. Taki niezwykle wygląd dzieł wywodzi się z działań kubistów, dadaistów i surrealistów z początku XX w. Artyści tych nurtów jako pierwsi wykorzystywali w swoich pracach tworzywa z odpadów, przedmioty codziennego użytku, a czasem nawet zastępowali nimi tradycyjne dzieła sztuki. Powstawały w ten sposób **przedmioty gotowe (ready made)** – fabrycznie produkowane przedmioty, wybierane przez artystę i nazywane dziełami – oraz **przedmioty znalezione**, czyli zwykle obiekty przetwarzane lub włączane do kompozycji. Nieznane dotychczasowej sztuce obiekty po wystawieniu w galerii lub muzeum traciły funkcję użytkową i zyskiwały nowe znaczenia, np. dzięki zagadkowemu tytułowi oraz dzięki temu, że widz patrzy na nie w innej sytuacji niż zazwyczaj.

Pablo Picasso, *Główna*, tektura, blacha, drewno, drut, 1914 r. – kubizm

Marcel Duchamp, *Fontanna*, porcelanowy pisuar, 1917 r. – dadaizm

Salvador Dalí, *Homage-telefon*, gipsowy odlew homara, telefon, 1938 r. – surrealizm

O tym się dowiesz

- Dlaczego dzisiejsze dzieła różnią się od dawnych?
- Czym są asamblaż i instalacja?
- Jakie są charakterystyczne cechy tych form twórczości?
- Na co zwracać uwagę, oglądając współczesne dzieła?
- Co odróżnia asamblaż i instalację od tradycyjnych dzieł sztuki?

Współczesne formy wypowiedzi artystycznej

Asamblaż

Daniel Spoerri, *Kto wie, gdzie są schody na górę i w dół*, 1964 r.

Instalacja

Olafur Ellason, *Projekt Pogoda*, 2003 r.

■ Asamblaż

Asamblaż to rodzaj trójwymiarowego kolażu złożonego z różnych przedmiotów bądź ich fragmentów połączonych w całość na płaszczyźnie, np. na płycie wiszącej na ścianie jak obraz, lub w postaci obiektu przypominającego rzeźbę. Ta forma sztuki powstała w latach 50. XX w., a jej nazwa pochodzi od francuskiego słowa *assemblage*, oznaczającego „łączenie”, „spajanie”. Asamblaż różni się od typowego kolażu tym, że przedmioty są w nim najważniejszymi elementami – nie stanowią jedynie uzupełnienia płaskiej kompozycji. Praca jest zbiorem gotowych, znalezionych lub wykonanych przez artystę obiektów. Mogą one być trwale zespolone, np. sklejone lub zatopione w przezroczystym plastiku, albo tworzyć luźny układ elementów niepołączonych w żaden sposób. Asamblaże ukazują abstrakcyjne kompozycje lub nawiązują do form znanych z rzeczywistości.

Asamblaże często są wykonane z takich elementów, jak przedmioty codziennego użytku, maszyny, tkaniny, plastik, blachy, materiały naturalne, rzeczy zużyte, zepsute, znalezione czy nawet odpady. Wykorzystywany bywa również sprzęt audiowizualny. Elementy tworzące asamblaż nie są przypadkowym zbiorem odpadków, choć czasem sprawiają takie wrażenie. Zostały starannie dobrane i opracowane zgodnie z pomysłem artysty, który dąży do ukazania nowych wartości plastycznych – np. barw lub faktur – przedmiotów i materiałów, których nie wykorzystano wcześniej w sztuce. Twórca asamblażu ukazuje wybrane przedmioty w zaskakującym kontekście, pozbawia je praktycznego zastosowania oraz skłania widza do poszukiwania w nich treści i skojarzeń zupełnie innych niż dotąd.

Pomysły kubistów, dadaistów i surrealistów są do dziś rozwijane przez współczesnych twórców, którzy nie szukają już w sztuce piękna czy przyjemności, lecz komentują to, co widzą na co dzień wokół siebie i chcą nas zaskoczyć, nakłonić do reakcji, zastanowienia, działania. Stosują w tym celu nowe, niespotykane wcześniej środki wyrazu, gdyż nie sposób mówić o obecnej rzeczywistości językiem dawnych epok. Czasy się zmieniają i zmienia się mówiąca o nich sztuka, ponieważ artyści wciąż szukają nowych pomysłów oraz technik. Takie działania doprowadziły do ukształtowania się współczesnych form wypowiedzi artystycznej: asamblażu i instalacji.

- Z czego może składać się asamblaż?

Podstawa – przedmioty (gotowe, znalezione, wykonane przez artystę)

Uzupełnienie – malarstwo (lub rysunek, grafika, rzeźba)

Asamblaż

Tadeusz Kantor, *Infantka wg Velázquez*, przedmioty z drewna i metalu, torba, farby olejne na płótnie, 1966 r.

Andy Warhol [czyt.: endi torhol], *Trzy pudełka Brillo* [czyt.: brilo], sitodruk i farba polimerowa na drewnie, 1968 r.

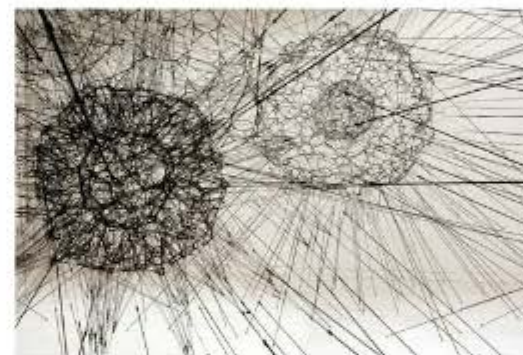
Claes Oldenburg, *Mięso*, gips, metal, emalia, przewód elektryczny, naczynia i blaty, 1964 r.

Współczesnymi artystami, którzy wykorzystywali codzienne przedmioty w swoich dziełach, wykonywali obiekty do złudzenia je przypominające czy też zastępowali nimi prace artystyczne, byli twórcy z nurtu **pop-art**. Popartyści obserwowali nadmiar produktów dostępnych w sklepach i takie zjawiska, jak kino, reklama, komiks i telewizja. Pragnęli, aby ich dzieła były równie atrakcyjne i dostępne dla szerokiego grona odbiorców, jak wytwory kultury masowej. Jednocześnie byli krytycznymi komentatorami rzeczywistości. Ich prace często zwracają uwagę na banalność, kiczowatość i brzydotę otaczających nas przedmiotów.

■ Instalacja

Instalacja to popularny od lat 70. XX w. trójwymiarowy układ elementów, który jest większy od asamblażu i przeznaczony do prezentowania nie tylko w pomieszczeniach, np. w galeriach, lecz także w przestrzeniach niekojarzonych ze sztuką: w mieście lub na tle przyrody. Istnieją również instalacje zaprojektowane dla konkretnego miejsca, uwzględniające jego położenie, historię czy przeznaczenie. Dzieła tego rodzaju mogą składać się – podobnie jak asamblaże – z obiektów wykonanych przez artystę, gotowych przedmiotów, konstrukcji technicznych lub materiałów naturalnych. Czasem – dla wzmocnienia wrażeń odbiorców – towarzyszą im nagrania dźwiękowe i efekty wizualne. Mogą to być także konstrukcje złożone z telewizorów, komputerów, rzutników albo innych urządzeń wyposażonych w ekrany i wyświetlacze, które odtwarzają przygotowane przez artystów filmy i wizualizacje. Niektóre prace są tak duże, że pozwalają widzowi wejść do wnętrza dzieła – takie obiekty stają się artystycznie zaaranżowanymi miejscami, a odbiorca jest wówczas częścią dzieła.

- Z czego może składać się instalacja?

Przestrzeń przekształcona przez artystę za pomocą konstrukcji z lin

Ludzie

Instalacja

Tomás Saraceno, *Galaktyki powstają wśród włókien, Jak kropki na sieci pająka*, elastyczne nici i liny rozciągnięte w galerii, Wenecja, 2009 r.

Instalacje wielkich rozmiarów, powstałe w otoczeniu przyrody, często przysłaniające fragment krajobrazu lub wykonane z naturalnych materiałów, jak kamienie czy piasek, to znak rozpoznawczy artystów zaliczanych do współczesnego nurtu zwanego **land artem** - sztuką ziemi. Prace te są proste w formie i zwykle istnieją tylko przez określony czas.

Christo i Jeanne-Claude, *Bramy*, Central Park w Nowym Jorku, 2005 r.

■ Na co zwracać uwagę, oglądając nowe formy dzieł?

W przypadku asamblażu i instalacji możemy mówić o **kompozycji** złożonej z określonych **kształtów** umieszczonych w konkretnej przestrzeni, podobnie jak w obrazach czy rzeźbach. Każdy tego typu obiekt charakteryzuje się również specyficznymi **proporcjami** i **skala**: niektóre dzieła są małym pudełkiem z zagadkową zawartością, a inne – wielkim kontenerem, do którego

Skala – obiekt większy od człowieka

Kompozycja – dynamiczna

Tworzywo i technika – metalowe i gumowe części pojazdu wyścigowego zamocowane na stelażu

Jean Tinguely [czyt.: żan tegli], *Pół stop*, części bolidu Formuły 1, złom metalowy, 4 projektory, 360 × 600 × 600 cm, Muzeum Tinguely w Bazylei (Szwajcaria), 1984 r.

Kształty – ostre, kanciaste, nieregularne

Barwa – czerni, biel i akcenty żółci, czerwieni i błękitu

może wejść wiele osób. Ponadto każdy element asamblażu i instalacji ma określoną **barwę** i **fakturę**. Właściwości te współgrają ze sobą bądź kontrastują, wpływając na nasz odbiór pracy. W kontakcie z nowymi formami sztuki należy też zwrócić uwagę na zastosowane przez artystę **tworzywo** i **technikę wykonania**. Od tego, ile przedmiotów czy sprzętów budujących daną konstrukcję uda się nam dostrzec, zależą nasze skojarzenia i odczucia. W trakcie zapoznawania się z dziełem możemy się domyślić, czy artysta chciał nas zaszokować, rozbawić, zaskoczyć czy skłonić do przemyślenia danej kwestii albo do działania. Możemy sobie zadać pytanie, dlaczego twórca do tego dąży, co chce nam przekazać, i poszukać własnej odpowiedzi, ponieważ nowe formy artystycznej wypowiedzi dają każdemu odbiorcy swobodę odczytywania ich znaczeń.

Czym się różni asamblaż od dawnego obrazu?

Obraz

Michał Anioł, *Święta Rodzina*, Galeria Uffizi we Florencji, 1505–1506 r.

- obraz namalowany przez twórcę z mistrzowską znajomością techniki w XVI w.
- podniosły temat
- uniwersalne, oficjalne przesłanie religijne
- piękno, wyjątkowość
- idealna rzeczywistość
- ustalony sposób analizy i interpretacji, podyktowany przez tradycję biblijną

Asamblaż

Władysław Hasior, *Moje złote buty*, Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, 1960 r.

- gotowe, zużyte przedmioty zestawione razem przez twórcę w XX w.
- zwyczajny temat i brak opowieści przedstawianej przez pracę
- osobista refleksja twórcy i jego subiektywna idea dzieła
- nowe spojrzenie na przeciętność, banalność, brzydotę
- codzienność podniesiona do rangi sztuki
- brak jednoznacznego wyjaśnienia sensu pracy, indywidualne pomysły, odczucia, wrażenia każdego odbiorcy

Ikony sztuki – asamblaż i instalacja

Władysław Hasior, *Golgota*

Artysta połączył tkaniny, druty, metalowe figurki z krzyży i bochenek chleba w dzieło mówiące o sensie męki Chrystusa. Asamblaż jest z jednej strony pejzażem ukazującym górę Golgotę z ukrzyżowanymi, a z drugiej – przywołuje symbolikę ciała Jezusa jako chleba dającego nam życie.

Tadeusz Kantor, *Ambalaż - przedmioty, postacie*

W powierzchni obrazu został umieszczony zniszczony parasol. Wielokrotne stosowanie tego przedmiotu jest jednym ze znaków rozpoznawczych twórczości polskiego artysty, który używał w swoich dziełach także papierowych toreb po farbach i cemente, płóciennych worków i plecaków.

Yayoi [czyt.: jajoji] Kusama, *Obsesja kropek - dzień*

Instalacje japońskiej artystki wprowadzają widzów w świat iluzji – wchodzą oni w przestrzeń, w której dominują mocne barwy, zagadkowe formy i wszechobecne kropki. Yayoi Kusama traktuje jako element własnych dzieł także siebie – nakłada stroje najczęściej powielające wzory znane z jej prac.

Instalacja nawiązująca do baśni braci Grimm *Muzykanci z Bremy* składa się z wypchniętych ciał zwierząt. Towarzyszy jej film dokumentujący powstawanie pracy. Sposób, w jaki artystka zwróciła uwagę na zagadnienie cyklu życia i śmierci, wzbudził wielkie kontrowersje wśród widzów.

Katarzyna Kozyra,
Piramida zwierząt

Praca domowa

Odpowiedz na 4 pytania, które zostały umieszczone pod linkiem z filmem. Prace należy wysłać na adres: magdarolzsp4@gmail.com do 1 kwietnia. Praca jest obowiązkowa!!!

Poprzednią pracę można wysłać do oceny, jest dobrowolna.